

Motion till riksdagen 2022/23:161

av **Kadir Kasirga och Mirja Rähä (båda S)**

En tryggare sjukförsäkring

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mellan 2008 och 2014 försämrades inkomstskyddet för sjuka på flera sätt. Ersättningsnivåer och inkomsttak sänktes. Genom jobbskattavdragen skapades en skatteorättvisa där sjukskrivna betalar mer skatt på sin inkomst än de som förvärvsarbetar. Ett regelverk med alltför snäva och stelbenta tidsgränser för när arbetsförmågan ska bedömas och en stupstock då sjuka utförsäkrades infördes. Möjligheten att få sjukersättning för personer som på grund av skada, sjukdom eller funktionsnedsättning troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid har försämrats betydligt.

De åtgärder som gjorts de senaste åren har gått i rätt riktning men är otillräckliga. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har under den gångna mandatperioden genomfört flera förbättringar av sjukförsäkringen, som t.ex. att mjuka upp den strama tidsgränsen vid sjukdag 180 och att arbetsförmågan som prövas ska bedömas mot normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp.

För oss socialdemokrater är det centralt att utvecklingen av en mänsklig sjukförsäkring också ger de försäkrade ekonomisk trygghet vid sjukdom. Försäkringen måste också successivt ställa krav på omställning. Omställningen rör inte enbart de enskilda försäkrade utan också arbetsgivaren, som ofta behöver anpassa arbetsplatsen och anställningen efter den arbetsförmåga de försäkrade faktiskt har. Omställningen måste anpassas efter individen och ha en saklig grund.

Sjukförsäkringens tidsgränser behöver reformeras i grunden och den enskilde rustas med tydliga rehabiliteringsrättigheter. Idag är kravställandet i sjukförsäkringen för ensidigt inriktat mot den enskilde försäkrade, som riskerar att ställas utan försörjningsmöjligheter om någon länk i rehabiliteringskedjan brister.

Kravställandet i sjukförsäkringen måste viktas om så att kraven i större utsträckning träffar de aktörer i sjukskrivningsprocessen som kan leverera rehabilitering och underlätta återgången i arbete. Den skadliga sjuknärvaron, som orsakar smittspridning och långvariga sjukdomsfall, måste motverkas.

Det är dags att komma till rätta med det orättvisa karensavdraget. Karensavdraget bör avskaffas permanent för alla löntagare.

Det handlar om skärpta krav på arbetsgivarna när det gäller det förebyggande arbetsmiljöarbete. En kvalitetssäkrad företagshälsovård som arbetar långsiktigt och förebyggande måste komma på plats hos fler arbetsgivare och på fler arbetsplatser. Omställningskrav måste alltid föregås av omställningsstöd. Det handlar om att införa mer kännbara sanktioner för arbetsgivare som exempelvis inte uppfyller lagstiftningens krav om att inom en angiven tidsram upprätta en plan för återgång i arbete.

Målstyrningen av Försäkringskassan måste förändras så att fler garanteras större trygghet när de inte kan arbeta.

Sjukersättningen måste höjas och kvalifikationskraven för att få sjukersättning måste bli rimliga så att långtidssjuka garanteras ekonomisk trygghet. Rätten till sjukersättning ska bli rimlig så att alla har möjlighet att skjuta upp uttaget av allmän pension.

Avslutningsvis måste inkomsttaket i sjukförsäkringen höjas så att åtminstone 80 procent av de försäkrade får 80 procent av sin inkomst från sjukförsäkringen under hela sjukskrivningstiden när de blir så sjuka att de inte kan arbeta. För att förstärka försäkringsskyddet och öka sjukförsäkringens legitimitet höjde den socialdemokratiskt ledda regeringen inkomsttaket i sjukförsäkringen från 8 till 10 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 januari 2022.

Det innebär att nästan 80 procent av de försäkrade får 80 procent i sjukpenning under det första sjukskrivningsåret.

För att nå upp till målet krävs ytterligare en liten höjning av inkomsttaket, åtminstone till strax över 11 prisbasbelopp. Sedan bör såväl inkomsttak som ersättningar kopplas till löneutvecklingen via ett löneindex så att försäkringsskyddet inte urgröps om lönerna ökar snabbare än konsumentpriserna.

Kadir Kasirga (S)

Mirja Räihä (S)